

## **" Waterkwaliteit en visbestand in de waterloop de Martjevaart anno 2023 "**

### **1. Inleiding**

De Martjevaart is een waterloop gelegen in het IJzerbekken in West-Vlaanderen.

### **2. Waterkwaliteit**

#### **a) Huidige toestand**

De Martjevaart is een Vlaams oppervlaktewaterlichaam.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden deze klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2022 voor de fysisch-chemische resultaten en 2021 voor de biologische. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) was voor de Martjevaart in 2015 "slecht", net zoals in 2022.

De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam was in 2015 "slecht", en evolueerde in 2021 naar "ontoereikend".

#### **b) Toekomstperspectieven**

b1) Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn, zoals beschreven in de visie (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/andere-gebieden/martjevaart>), vooral generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven. Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.

b2) De Martjevaart heeft als gebiedsprioritering klasse 6: gebied waar de goede ecologische toestand nog niet bereikt wordt in 2033, maar waar wel een vooruitgang beoogd wordt via generieke maatregelen (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen>).

### **3. Afvissingen**

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bemonsterde de Martjevaart in 2019 op drie locaties.

Tabel 3 geeft de situering weer van de staalnameplaatsen in het IJzerbekken.

De drie nummers van de staalnameplaatsen voor de Martjevaart zijn 22130100 ; 22130150 en 22130150B.

Tabel 6 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties (met \* elektrisch, + fuiken, X beide methoden).

Tabel 7 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N = aantal).

Tabel 8 geeft een overzicht weer van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

De Martjevaart werd dus op drie locaties bemonsterd.

In totaal ving men volgende 8 vissoorten: baars, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, rietvoorn en winde.

Op de meest stroomopwaartse locatie ving men geen enkele vis. Met een bodem van beton en stenen en weinig natuurlijke schuilplaatsen is het een slechte biotoop voor vissen. De index krijgt dan ook de score 0 wat overeenkomt met de waardebeoordeling 'slechte kwaliteit'.

In 2013 werd hier alleen blauwbandgrondel gevangen en de index scoorde dus ook de 'slechte kwaliteit'.

De meer stroomafwaarts gelegen locatie, biedt een iets beter biotoop.

Men ving er zes soorten, maar in lage densiteiten. De basiskwaliteitsnorm voor de zuurstofconcentratie van 6 mg/l werd niet gehaald en bedroeg maar 4,56 mg/l tijdens deze bemonstering .

Opmerkelijk was dat men hier in 2013 liefst 14 vissoorten ving waaronder de kleine modderkruiper. Het was toen de eerste keer dat die soort er werd gevangen en dat terwijl men op het moment van de bemonstering slechts een zuurstofconcentratie van 2,6 mg/l vaststelde. Dit zijn geen waarden waarbij een stabiele visstand kan worden gewaarborgd.

De index in 2019 scoort met een waarde van 0,45 een 'matige kwaliteit', wat lager is dan in 2013 maar wel in dezelfde categorie (zie Tabel 8). Deze locatie was ook geselecteerd voor bittervoorn in het kader van de Habitatrictlijn. Aangezien men geen bittervoorn ving, werd een bijkomend punt in de nabijheid (22130150B) bemonsterd. Hier ving men vijf soorten maar geen bittervoorn. De EQR behaalde hier 0,4 en is dus van 'ontoereikende kwaliteit'.

#### Besluit :

In het huidige Vlaams vismeetnet zijn er twee locaties gelegen op de Martjevaart. Deze locaties zijn gelegen te Lo-Reninge en Langemark-Poelkapelle. De laatste bemonsteringen dateren van 2019.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, oktober 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :  
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2023-2024 , vraag nr. 1070 van 21 september 2023 } .

Tabel 3: Situering van de staalnameplaatsen in het IJzerbekken.

| Nummer    | X     | Y      | Waterloop            | Gemeente              | Omschrijving                                |
|-----------|-------|--------|----------------------|-----------------------|---------------------------------------------|
| 01222100  | 35647 | 187987 | GROTE BEVERDIJKVAART | Lo-Reninge            | nabij Sloggatbrug                           |
| 01422100  | 40522 | 197773 | GROTE BEVERDIJKVAART | Diksmuide             | Karpelbrug                                  |
| 21121150  | 40719 | 176212 | KEMMELBEEK           | Ieper                 | Elverdinge, aan Veurnseweg                  |
| 21121400  | 39198 | 184526 | KEMMELBEEK           | Lo-Reninge            | ter hoogte van de monding in de IJzer       |
| 21121400B | 39224 | 183739 | KEMMELBEEK           | Lo-Reninge            | aan de Broekstraat                          |
| 22130100  | 47066 | 178953 | MARTJEVAART          | Langemark-Poelkapelle | achter fabriek aan de Boezingenstraat       |
| 22130150  | 42887 | 183370 | MARTJEVAART          | Lo-Reninge            | achter kasteel van Merkem                   |
| 22130150B | 43187 | 182958 | MARTJEVAART          | Lo-Reninge            | tussen de velden                            |
| 23030100  | 26021 | 178440 | HEIDEBEEK            | Poperinge             | /                                           |
| 23110100  | 26150 | 179533 | IJZER                | Poperinge             | ter hoogte van Kruisstraat, grens Frankrijk |
| 23110300  | 27264 | 180335 | IJZER                | Poperinge             | ter hoogte van Dode IJzer                   |
| 24223050  | 59151 | 192276 | HANDZAMEVAART        | Torhout               | Spanjaard                                   |

Tabel 6: Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties (met \* elektrisch, + fuiken, X beide methoden).

| Nummer   | jaar | alver | baars | bermpje | bittervoorn | blankvoorn | blauwbandgrondel | brasem | driedoornige stekelbaars | giebel | karper | kleine modderkruiper | kolblei | kopvoorn | paling | pos | rietvoorn | riviergrondel | snoek | snoekbaars | tiendoornige stekelbaars | vetje | winde | zeelt | Totaal |
|----------|------|-------|-------|---------|-------------|------------|------------------|--------|--------------------------|--------|--------|----------------------|---------|----------|--------|-----|-----------|---------------|-------|------------|--------------------------|-------|-------|-------|--------|
| 01222100 | 2019 |       | *     |         |             | *          |                  | *      |                          |        | *      |                      |         |          |        | *   | *         |               | *     |            |                          |       |       | *     | 8      |
|          | 2013 | +     | X     |         | *           | X          |                  | X      | *                        | X      |        |                      | X       |          | X      | X   | X         |               | *     | +          |                          | +     |       | *     | 15     |
| 01422100 | 2019 |       | *     |         |             | *          |                  |        | *                        |        |        |                      | *       |          | *      | *   |           |               |       |            |                          | *     |       | *     | 7      |
|          | 2013 |       | *     |         |             | *          |                  |        | *                        |        |        |                      | *       |          |        |     | *         |               |       |            |                          |       |       | *     | 5      |
| 21121150 | 2019 |       |       | *       |             |            |                  |        | *                        |        |        |                      |         |          | *      |     |           | *             |       |            | *                        |       |       |       | 2      |
|          | 2013 |       |       | *       |             |            |                  |        | *                        |        |        |                      |         |          | *      |     |           | *             |       |            | *                        |       |       |       | 5      |
| 21121400 | 2019 |       | *     |         |             | *          | *                | *      | *                        | *      |        | *                    | *       |          | *      | *   | *         | *             |       |            |                          | *     |       | *     | 4      |
|          | 2013 |       | *     | *       | *           | *          | *                | *      | *                        | *      |        | *                    | *       |          | *      | *   | *         | *             |       |            |                          | *     |       | *     | 16     |
| 22130150 | 2019 |       | *     |         |             | *          | *                | *      | *                        | *      |        | *                    | *       |          | *      | *   | *         | *             |       |            |                          | *     | *     | *     | 6      |
|          | 2013 |       | *     | *       |             | *          | *                | *      | *                        | *      |        | *                    | *       |          | *      | *   | *         | *             |       |            |                          | *     | *     | *     | 14     |
| 23030100 | 2019 |       | *     | *       |             |            | *                |        | *                        |        |        | *                    |         | *        | *      | *   | *         | *             |       |            |                          |       |       |       | 7      |
|          | 2013 |       | *     | *       |             |            |                  |        | *                        | *      |        | *                    |         | *        | *      | *   | *         | *             |       |            |                          |       |       |       | 9      |
| 23110100 | 2019 |       | *     | *       | *           | *          |                  |        |                          |        |        | *                    |         | *        | *      | *   |           | *             | *     |            |                          |       |       |       | 10     |
| 23110300 | 2019 |       | *     | *       | *           | *          | *                |        | *                        |        | *      | *                    | *       | *        | *      | *   |           | *             | *     |            |                          | *     | *     |       | 10     |
|          | 2013 | *     | *     | *       | *           | *          | *                |        | *                        |        | *      | *                    | *       | *        | *      | *   |           | *             | *     |            |                          | *     | *     |       | 16     |
| 24223050 | 2019 |       |       | *       |             | *          | *                |        | *                        |        |        |                      |         |          | *      |     |           |               |       |            | *                        |       |       |       | 5      |
|          | 2013 |       |       | *       |             | *          | *                |        | *                        |        |        |                      |         |          | *      |     |           |               |       |            | *                        |       |       |       | 5      |

Tabel 7: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N = aantal).

| Numer      |        | baars | bermpje | bittervoorn | blankvoorn | blauwbandgrondel | brasem | driedoornige<br>stekelbaars | giebel | karper | kleine<br>madderkruijer | kolblei | kopvoorn | paling | pos  | rietvoorn | riviergrondel | snoek  | tiendoornige<br>stekelbaars | vetje | winde | zeelt | Totaal  |
|------------|--------|-------|---------|-------------|------------|------------------|--------|-----------------------------|--------|--------|-------------------------|---------|----------|--------|------|-----------|---------------|--------|-----------------------------|-------|-------|-------|---------|
| 01222100   | g/100m | 210,2 |         |             | 378,1      |                  | 1,25   |                             |        | 228,0  |                         |         |          |        | 12,8 | 45,15     |               | 447,85 |                             |       |       | 290,5 | 1613,95 |
| Elektrisch | N/100m | 31,5  |         |             | 8          |                  | 0,5    |                             |        | 0,5    |                         |         |          |        | 2    | 2,5       |               | 1,5    |                             |       |       | 1     | 47,5    |
| 01422100   | g/100m | 71,45 |         |             | 87,25      |                  |        |                             |        |        |                         | 0,8     |          | 0,65   | 4,25 |           |               |        |                             | 0,3   |       | 13,05 | 177,75  |
| elektrisch | N/100m | 6     |         |             | 8          |                  |        |                             |        |        |                         | 0,5     |          | 0,5    | 0,5  |           |               |        |                             | 0,5   |       | 0,5   | 16,5    |
| 21121150   | g/100m |       | 67,3    |             |            |                  |        | 716,3                       |        |        |                         |         |          |        |      |           |               |        |                             |       |       |       | 783,6   |
| elektrisch | N/100m |       | 12      |             |            |                  |        | 229                         |        |        |                         |         |          |        |      |           |               |        |                             |       |       |       | 241     |
| 21121400   | g/100m | 5,8   |         |             | 1691,      | 1                |        |                             |        |        |                         |         |          | 15,65  |      |           |               |        |                             |       |       |       | 1714,4  |
| elektrisch | N/100m | 0,5   |         |             | 44         | 1                |        |                             |        |        |                         |         |          | 1      |      |           |               |        |                             |       |       |       | 46,5    |
| 21121400B  | g/100m | 21,4  | 3,1     | 4,0         | 165,0      | 1,               |        |                             | 652,   |        |                         | 1       | 1,1      | 20,9   | 2,2  | 48,4      |               |        |                             |       |       | 0,9   | 921,9   |
| elektrisch | N/100m | 2     | 0,5     | 2,5         | 5          | 0,               |        |                             | 0,5    |        |                         | 0,5     | 0,5      | 0,5    | 0,5  | 4,5       |               |        |                             |       |       | 0,5   | 18      |
| 22130100   | g/100m |       |         |             |            |                  |        |                             |        |        |                         |         |          |        |      |           |               |        |                             |       |       |       | 0       |
| elektrisch | N/100m |       |         |             |            |                  |        |                             |        |        |                         |         |          |        |      |           |               |        |                             |       |       |       | 0       |
| 22130150   | g/100m | 29,4  |         |             | 278,9      |                  | 16,2   |                             |        |        |                         | 29,6    |          |        |      | 16,3      |               |        |                             |       | 60,8  |       | 431,2   |
| elektrisch | N/100m | 1     |         |             | 6,5        |                  | 1,5    |                             |        |        |                         | 0,5     |          |        |      | 0,5       |               |        |                             |       | 2     |       | 12      |
| 22130150B  | g/100m | 8,6   |         |             | 225,4      |                  |        |                             | 49,5   | 35,6   |                         |         |          |        |      |           |               |        |                             |       | 334,5 |       | 653,6   |
| elektrisch | N/100m | 0,5   |         |             | 5          |                  |        |                             | 2      | 0,5    |                         |         |          |        |      |           |               |        |                             |       | 9     |       | 17      |
| 23030100   | g/100m |       | 14,3    |             |            | 13               |        |                             |        |        | 14,6                    |         | 4,9      | 222,7  |      |           | 10            |        |                             |       |       |       | 280,4   |
| elektrisch | N/100m |       | 3       |             |            | 6                |        |                             |        |        | 8                       |         | 3        | 6      |      |           | 6             |        |                             |       |       |       | 32      |
| 23110100   | g/100m | 57,54 | 2,08    | 1,09        | 89,1       |                  |        |                             |        |        | 2,37                    |         | 0,61     | 46,11  | 3,3  |           | 4,            | 320,53 |                             |       |       |       | 527,52  |
| elektrisch | N/100m | 3,36  | 0,42    | 0,42        | 1,47       |                  |        |                             |        |        | 2,94                    |         | 0,42     | 1,47   | 0,21 |           | 1,            | 0,21   |                             |       |       |       | 12,81   |
| 23110300   | g/100m | 44,08 | 0,92    |             | 185        |                  |        |                             |        |        | 0,68                    | 14,2    | 11,5     | 67,58  | 1,16 |           | 1,            |        |                             |       | 16,78 |       | 343,12  |
| elektrisch | N/100m | 2,2   | 0,2     |             | 3,8        |                  |        |                             |        |        | 0,2                     | 0,4     | 0,2      | 1      | 0,2  |           | 0,            |        |                             |       | 0,2   |       | 9,2     |
| 24223050   | g/100m |       | 159,    |             |            | 11               |        | 0,4                         |        |        |                         |         |          | 4,8    |      |           |               |        | 0,7                         |       |       |       | 177,1   |
| elektrisch | N/100m |       | 15      |             |            | 13               |        | 1                           |        |        |                         |         |          | 1      |      |           |               |        | 2                           |       |       |       | 32      |

Tabel 8: Overzicht van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

| Nummer     | Waterloop               | Waterlichaamnummer | Jaar | EQR  | Appreciatie  |
|------------|-------------------------|--------------------|------|------|--------------|
| 01222100   | GROTE<br>BEVERDIJKVAART | VL11_13            | 2013 | 0,58 | matig        |
|            |                         |                    | 2019 | 0,60 | matig        |
| 01422100   | GROTE<br>BEVERDIJKVAART | VL11_13            | 2013 | 0,47 | matig        |
|            |                         |                    | 2019 | 0,48 | matig        |
| 21121150   | KEMMELBEEK              | L107_10            | 2013 | 0,43 | matig        |
|            |                         |                    | 2019 | 0,20 | slecht       |
| 21121400   | KEMMELBEEK              | VL05_2             | 2013 | 0,55 | matig        |
|            |                         |                    | 2019 | 0,45 | matig        |
| 21121400B  | KEMMELBEEK              | VL05_2             | 2019 | 0,45 | matig        |
| 22130100   | MARTJEVAART             | L111_1001          | 2013 | 0,2  | slecht       |
|            |                         |                    | 2019 | 0    | slecht       |
| 22130150   | MARTJEVAART             | VL11_10            | 2013 | 0,58 | matig        |
|            |                         |                    | 2019 | 0,45 | matig        |
| 22130150 B | MARTJEVAART             | VL11_10            | 2019 | 0,40 | ontoereikend |
| 23030100   | HEIDEBEEK               | VL05_4             | 2013 | 0,6  | matig        |
|            |                         |                    | 2019 | 0,37 | ontoereikend |
| 23110100   | IJZER                   | VL08_7             | 2019 | 0,6  | matig        |
| 23110300   | IJZER                   | VL08_7             | 2013 | 0,55 | goed         |
|            |                         |                    | 2019 | 0,55 | matig        |
| 24223050   | HANDZAMEVAART           | L111_1044          | 2013 | 0,4  | ontoereikend |
|            |                         |                    | 2019 | 0,33 | ontoereikend |

| Waterloop   | Lambert<br>X/Y | Omschrijving              | Gemeente  | Provincie       | Bekken      | Jaar | Nederlandse naam | Gemiddelde<br>Dagvangst<br>(aantal) | Gemiddelde<br>Gewicht (gram) |
|-------------|----------------|---------------------------|-----------|-----------------|-------------|------|------------------|-------------------------------------|------------------------------|
| Martjevaart | 42887/183370   | achter kasteel van Merkem | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | baars            | 2.00                                | 58.80                        |
| Martjevaart | 42887/183370   | achter kasteel van Merkem | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | blankvoorn       | 13.00                               | 557.80                       |
| Martjevaart | 42887/183370   | achter kasteel van Merkem | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | brasem           | 3.00                                | 32.40                        |
| Martjevaart | 42887/183370   | achter kasteel van Merkem | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | kolblei          | 1.00                                | 59.20                        |
| Martjevaart | 42887/183370   | achter kasteel van Merkem | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | rietvoorn        | 1.00                                | 32.60                        |
| Martjevaart | 42887/183370   | achter kasteel van Merkem | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | winde            | 4.00                                | 121.60                       |
| Martjevaart | 43187/182958   | Tussen de velden          | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | baars            | 1.00                                | 17.20                        |
| Martjevaart | 43187/182958   | Tussen de velden          | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | blankvoorn       | 10.00                               | 450.70                       |
| Martjevaart | 43187/182958   | Tussen de velden          | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | giebel           | 4.00                                | 98.90                        |
| Martjevaart | 43187/182958   | Tussen de velden          | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | karper           | 1.00                                | 71.10                        |
| Martjevaart | 43187/182958   | Tussen de velden          | Houthulst | West-Vlaanderen | Ijzerbekken | 2019 | winde            | 18.00                               | 669.00                       |